

Velkommen

Det er med stor glæde at kunne byde velkommen til det fjerde danske havpattedyrsymposium, der i år atter bliver afholdt i København. Det er igen lykkedes at sammensætte et alsidigt program med en bred vifte af emner som adfærd, akustik, anatomi, evolution, faunistik og sandelig zoo-arkæologi.

I år må vi desværre undvære en inviteret gæst fra det nære nordiske udland, men professor Per Palsbøll fra Stockholm har erklæret sig villig til at holde sit foredrag i forbindelse med et særligt arrangement på et senere tidspunkt.

Sammen med symposiet afholdes generalforsamlingen i Dansk Havpattedyrforening, og det bliver så min sidste som formand, da jeg efter modne overvejelser og på grund af mange andre arbejdsbyrder har valgt at træde ud af bestyrelsen et år før tid. Da flere bestyrelsesposter står til genbesættelse, vil jeg indtrængende opfordre alle medlemmer til at deltage i generalforsamlingen.

Jeg vil slutte med at takke Biologisk Institut og Statens naturvidenskabelige Museum (Zoologisk Sektion) ved Københavns Universitet for at stille lokaler til rådighed og yde teknisk assistance.

Marinmammalogiske hilsner

Carl Kinze
Formand DHP

Fjerde Dansk Havpattedyrsymposium, 2. marts 2007 Biologisk Institut, Københavns Universitet, Aud. B		
9:30	Registrering og kaffe	
9:55	Carl Chr Kinze	VELKOMST
10:00-11:00 Første session: Udbredelse Ordstyrer: Line A Kyhn		
10:00	Carl Chr Kinze	KLIMAÆNDRINGER OG DELFINER
10:20	Thyge Jensen	HVALER I DANSKE FARVANDE 2006 – EN OVERSIGT
10:40	Signe Sveegaard, Jacob Rye Hansen og Jonas Teilmann	MARINE PROTECTED AREAS FOR HARBOUR PORPOISES (<i>PHOCOENA PHOCOENA</i>). SELECTION AND MONITORING USING SATELLITE TELEMETRY AND PASSIVE ACOUSTIC MONITORING
11:00-11:20 Kaffepause		
11:20-12:20 Anden session: Evolution Ordstyrer: Carl Chr Kinze		
11:20	Mette E Steeman	FOSSILERNES BETYDNING FOR FORTOLKNINGEN AF NULEVENDE BARDEHVALERS FYLOGENI
11:40	Anders Galatius	PÆDOMORFOSE I MARSVINEFAMILIEN: ØKOLOGISK TILPASNING?
12:00-13:00 Frokost		
13:00-13:40 Tredje session: Anatomi og Aldersbestemmelse Ordstyrer: Anders Galatius		
13:00	Eva Garde	ALDERSBESTEMMELSE AF HAVPATTEDYR VED BRUG AF ASPARTAT RACEMISERING
13:20	Nina Eriksen, Henning Pakkenberg og Bente Pakkenberg	TOTALANTAL OG STØRRELSFORDELING AF NEURONER I VÅGEHVALENS NEOCORTEX
13:40-14:00 Kaffepause		
14:00-15:00 Fjerde Session: Akustik Ordstyrer: Oluf D Henriksen		
14:00	Meike Linnenschmidt, Jonas Teilmann, Tomonari Akamatsu og Lee A Miller	ACOUSTIC LONG-TERM RECORDINGS OF FREE-RANGING HARBOUR PORPOISES (<i>PHOCOENA PHOCOENA</i>)

14:20	Marianne H Rasmussen, Tomonari Akamatsu, Jonas Teilmann, Lee A Miller og Gisli Vikingsson	EN AKUSTISK SENDER SÆTTES FOR FØRSTE GANG PÅ EN HVIDNÆSEDELFIN
14:40	Katja Vinding Petersen, Lee A Miller og Henrik Egede-Lassen	VIDEO DOCUMENTATION OF THE HOOP NETTING, EEG HEARING STUDIES AND TAGGING (ACOUSTIC AND SATELLITE) OF WHITE-BEAKED DOLPHINS, <i>LAGENORHYNCHUS ALBIROSTRIS</i> , IN COASTAL ICELANDIC WATERS
15:00-15:20 Kaffepause		
15:20–16:20 Femte Session: Forvaltning og Menneskelig påvirkning Ordstyrer: Nina Eriksen		
15:20	Inge B Enghoff	SÆLER OG HVALER PÅ DANSKE STENALDERBOPLADSER
15:40	Jonas Teilmann, Jakob Tougaard, Jacob Carstensen, Rune Dietz og Svend Tougaard	SÆLER OG MARSVINS REAKTION PÅ HAVMØLLEPARKER
16:00	Svend Tougaard, Jakob Tougaard, Jonas Teilmann, Jacob Carstesen og Rune Dietz	SÆLOVERVÅGNING OG HAVVINDMØLLEPARKER
16:20-16:30 Pause		
16:30	Generalforsamling	
19:00	Spisning i byen	

ABSTRACTS

Klimaforandringer og delfinforekomster

Carl Chr Kinze

Falkonér Allé 35, 1. th. 2000 Frederiksberg

Er der er en sammenhæng mellem klimaforandringer og forekomsten af eksotiske delfiner? Svaret er naturligvis ja. Når havtemperaturerne stiger og mere sydligt udbredte fisk trænger længere mod nord og midlertidigt eller måske mere permanent fortrænger den normale fauna, så er det en selvfølge at rovdyrene – i dette tilfælde mere sydligt udbredte delfinarter - følger med.

Eksotiske delfiner defineres her som subtropiske eller tropiske arter, der normalt har en sydligere udbredelse end de danske farvande. Som delfinperioder defineres år med øget eller helt ny forekomst af sådanne arter. Som subtropisk-tropiske delfinarter regnes almindelig delfin, sribet delfin, øresvin, Rissos delfin, halvspækhugger, electradelfin samt atlantisk plettet delfin og dværgspækhugger, der er dokumenteret fra de seneste år.

Er klimaforandringerne så allerede ved at slå igennem på havfronten i Danmark? Dette spørgsmål er langt sværere at besvare. I de indre danske farvande overlejrer svingende indstrømninger af mere saltholdigt atlantisk vand de egentlige temperatursvingninger, hvorfor man samtidigt kan have både nordlige og sydlige oceaniske arter i farvandene.

Siden 1993 har der været en øget forekomst af almindelig delfin og en ny forekomst af sribet delfin. Disse to arter menes potentielt at kunne presse hvidnæse og hvidskæving længere mod nord. Forskydningen mellem forskellige artspar har også betydet at atlantisk plettet delfin for første gang er strandet ved de europæiske kyster.

Studiet af klimaforandringer kræver lange tidsserier og et nøje kendskab til diagnostiske karakterer og nomenklatur. Ligeledes er det vigtigt at have en jævn indsamlingsindsats. Der har været tidligere perioder med varmere havforhold (fx 1935-1950) og netop under disse perioder optrådte der tropisk-subtropiske arter. Helt sensationelt præsenteres fra denne periode (1944) den 22. danske hvalart: dværgspækhuggeren.

Havpattedyr 2006 - en oversigt

Thyge Jensen

Fiskeri- og Søfartsmuseet/Saltvandsakvariet, Tarpbagevej 2, 6760 Ribe

I 2006 er der gennem portalen "Sæler og hvaler i Danmark" www.hvaler.dk tilgået Fiskeri- og Søfartsmuseet i Esbjerg ca. 120 indberetninger om observationer eller fund af havpattedyr. Udover marsvin og hvidnæser er der fund eller indberetninger om alm. delfin, hvidskæving, grind, vågehval og finhval. Dertil kommer en lang række indberetninger med oplysninger om spættede sæler og gråsæler.

"Hvalåret 2006" har været ret stille, dog har der været en del opmærksomhed i perioden 7. juli – 27. august, hvor én – evt. to finhvaler – har opholdt sig i indre danske farvande samt langs den nordtyske østersøkyst.

Vedr. sæler bør opmærksomheden rettes mod gråsælernes tilsyneladende hyppigere tilstedeværelse i Sydvestjylland, og formodentlig har der i vinteren 2006/07 forekommet fødsler af gråsæler i den danske del af Vadehavet.

Marine Protected Areas for harbour porpoises (*Phocoena phocoena*). Selection and monitoring using satellite telemetry and passive acoustic monitoring

Signe Sveegaard^{1,2}, Jacob Hansen Rye³ and Jonas Teilmann¹

1. National Environmental Research Institute, Frederiksborgvej 399, DK-4000 Roskilde, Denmark

2. University of Copenhagen, Nørregade 10, DK-1017 Copenhagen K, Denmark

3. Research- and Technology Centre Westcoast (FTZ), Hafentörn, D-25761 Büsum, Germany.

In order designate Marine Protected Areas for harbour porpoises, the critical habitats of this species must be identified. This study analyses the movement of 34 satellite tracked porpoises in order to make this identification. Areas of high density were found by using fixed kernel density estimator in ArcGIS. The porpoises were tagged in the inner Danish waters and are believed to belong to the discrete population residing in this area. Furthermore, the study examined the correlation between satellite telemetry and acoustic monitoring using T-PODs on a small scale. Consequently two T-PODs were deployed for 14 month in Flensborg Fjord. The results of the satellite tracking were compared with data from surveys and acoustic detections. It was found that it is possible to identify critical habitats using satellite telemetry and that T-PODs provides a valid tool for monitoring temporal and spatial variations. In the inner Danish waters the critical habitats are area north of Fyn, Great Belt, Little Belt, Flensborg Fjord, Fehmern Belt and Northern Øresund.

Fossilernes betydning for fortolkningen af nulevende bardehvalers fylogeni

Mette E Steemann

Ancient DNA and Evolution Group, Biologisk Institut, Københavns Universitet, Juliane Maries Vej 30, 2100 Copenhagen Ø

Der er stadig diskussion om, hvordan nulevende bardehval-familier er indbyrdes beslægtet. Der er bred enighed om, at finhvalerne og rethvalerne er adskilte grupper. Uenighederne indfinder sig, når dværgrethvalen og gråhvalen skal placeres fylogenetisk. Dværgrethvalen regnes ofte som nærmeste søstergruppe til rethvalerne, mens en række DNA indikerer, at dværgrethvalen er nærmere beslægtet med finhvalerne. Placeringen af gråhvalen varierer endnu mere. Blandt morfologer er der uenighed om, hvorvidt gråhvalen er nærmest beslægtet med rethvaler eller finhvaler, mens DNA-analyser peger på, at den sågar skal placeres inde i familien Balaenopteriidae. Dette vil gøre slægten *Balaenoptera* parafyletisk.

En fylogenetisk analyse af bardehvalerne, baseret på morfologiske data, bringer ny information vedrørende gråhvalens fylogenetiske placering. Når det udelukkende er de

recente hvaler, der inkluderes i analysen, er det ikke muligt at bestemme, om gråhvalen skal placeres nærmere finhvalerne eller rethvalerne. Når en lang række fossile bardehvaler også inkluderes bliver træet bedre opløst. Resultatet er, at gråhvalen er finhvalernes nærmeste nulevende slægtning. Blandt de uddøde bardehvaler er gråhvalen tæt beslægtet med familien *Cetotheriidae* (sensu stricto). Dette forkorter også væsentligt gråhvalens ellers lange, såkaldte spøgelseslinie (tidsperioden fra senest mulige split-tidspunkt med nærmeste slægtskabslinie til det ældste kendte fossil af arten/gruppen).

Pædomorfose i marsvinefamilien (Phocoenidae): Økologisk tilpasning?

Anders Galatius

Afdeling for Cellebiologi og Sammenlignende Zoologi, Biologisk Institut, Københavns Universitet, Universitetsparken 15, 2100 København Ø

Der er blevet registreret adskillige pædomorfe karakterer i skeletmorfologien hos marsvin relativt til arterne i søsterfamilien delfinerne. Desuden adskiller marsvinene sig fra delfinerne i deres livshistorie: De bliver kønsmodne tidligere, har højere graviditetsrate og lever kortere. Dette antyder at pædomorfose hos marsvin er forårsaget af progenese (*sensu* Gould: kønsmodning på et juvenilt stadie). For at udrede dette undersøgte sammenhængen mellem tidspunkt for kønsmodning og graden af pædomorfose dels hos forskellige populationer af det almindelige marsvin (*Phocoena phocoena*) og dels mellem de seks forskellige arter i familien. Graden af fremskridning af fusion af suturer i kranie, hvirvelsøjle og luffer samt morfologi målt ved geometrisk morfometri brugtes som et mål for relativ pædomorfose. Almindelige marsvin fra Vestgrønland udviste større grad af pædomorfose end dyr fra de indre danske farvande, mens marsvin fra Californien udviste endnu mindre pædomorfose. På artsniveau udviste de arter, der findes i mere oceaniske habitater, Dalls marsvin (*Phocoenoides dalli*) og brillemarsvinet (*Phocoena dioptrica*) mindre pædomorfose end de øvrige, mere kystnære arter, hvilket kan tolkes som et resultat af en tilpasning af forplantningsstrategien til et mindre fluktuerende miljø. På basis af disse resultater foreslås det at pædomorfose hos marsvinefamilien er resultatet af progenese og at forskellene i alderen ved kønsmodning mellem populationer og arter er forbundet med dette. Varierende pædomorfose kan måske tillade marsvin en særlig grad af fleksibilitet i deres forplantningsstrategi.

Aldersbestemmelse af havpattedyr ved brug af aspartat racemisering

Eva Garde

Department of Population Biology, Biologisk Institut, Københavns Universitet, Universitetsparken 15, 2100 Copenhagen

Aldersbestemmelse af pattedyr foregår som regel ved at tælle vækstlag i tænderne, men hos dyr uden tænder, som f.eks. bardehvaler, eller arter med en kompliceret tandstruktur, som hos narhvalen, er alternative metoder nødvendige. En alternativ metode kaldes aspartat racemisering. Aspartat er en aminosyre, som forekommer i to forskellige former,

en D-form og en L-form. De fleste organismer benytter udelukkende L-formen, men i metabolisk inaktivt væv, som f.eks. øjelinsekernen, omdannes eller racemiseres L-formen langsomt og ved en konstant rate til D-formen over tid. Når man kender D/L forholdet, racemiseringsraten, samt D/L værdien ved alderen 0 $((D/L)_0)$, kan man aldersbestemme individet. Racemiseringsraten er i teorien den samme for alle arter af pattedyr, mens $(D/L)_0$ værdien kan være meget forskellig arter imellem. I mit oplæg vil jeg give en kort gennemgang af studier, som har benyttet sig af aspartat racemisering til aldersbestemmelse af havpattedyr, samt gennemgå metoden og de arter jeg selv har arbejdet med: narhval, grønlandssæl, isbjørn, og spækhugger.

Totalantal og størrelsfordeling af neuroner i vågehvalens neocortex

Nina Eriksen, Henning Pakkenberg og Bente Pakkenberg

Forskningslaboratorium for Stereologi og Neurovidenskab, Bispebjerg Hospital, Bispebjerg Bakke 23, København NV

Hjernestørrelser varierer med en faktor ~ 100 over forskellige pattedyr, men meget lidt vides om, hvorledes kompositionen af celler varierer med hjernestørrelsen. Hvalhjernen er den største i Dyreriget; studier med odontoceter er overrepræsenteret, meget lidt vides om mysticet-hjernen. Dette studium er det første, der estimerer antallet og størrelsesfordelingen af celler i neocortex hos en mysticet med vågehvalen som modeldyr. Enkelte hemisfærer fra otte formalin-fixerede hjerner fra kønsmodne dyr blev undersøgt gennem stereologiske metoder: Neuroner og gliaceller blev talt ud fra den optiske fraktionator, i kendte fraktioner af sektion-sampling, areal-sampling og højde-sampling. Totalantallet findes ved at multiplicere disse fraktioner med det total antal talte partikler. Neuronernes størrelsesfordeling blev målt ud fra rotator-metoden ved at placere vinkelrette testlinjer på cellekroppen, og afstanden mellem testlinjernes skæringspunkter og en fastsat vertikale akse multipliceres med afstanden mellem testlinjerne.

Gennemsnitlig fandt vi 13×10^9 neurons and 98×10^9 gliaceller i hjernen hos vågehvalen. Dette er $2/3$ af det humane neuronantal ($19-23 \times 10^9$), men 14 gange højere end rhesus aber (1×10^9) og 900 gange højere end mus (15×10^6). Vågehvalneuronerne var i gennemsnit 20 % større end de humane, hvorimod gliacellerne havde omtrent den samme størrelse. Men antallet af gliaceller er 3 gange større hos vågehvalen i forhold til mennesket, hvilket tyder på, at store neuroner kræver et højere antal gliaceller end små.

Acoustic long-term recordings of free-ranging harbour porpoises (*Phocoena phocoena*)

Meike Linnenschmidt¹, Jonas Teilmann², Tomonari Akamatsu³ and Lee A Miller¹

1. Institute of Biology, University of Southern Denmark, Campusvej 55, 5230 Odense M, Denmark; meike.linnenschmidt@gmx.net

2. National Environmental Research Institute, Department of Arctic Environment, Frederiksborgvej 399, 4000 Roskilde, Denmark

3. National Research Institute of Fisheries Engineering, Ebikai, Hasaki, Kashima, Ibaraki, 314-0421, Japan

Long-term acoustical recordings were conducted on three free-ranging harbour porpoises in the Inner Danish waters giving a total recording time of 89.5 hours. The A-tag logs sonar pulse intensity, exact interclick interval (ICI) and time of arrival difference of click sounds at two hydrophones, one at each end of the instrument. Additionally, dive depth is recorded with a DST-milli TD-logger. Initially, we are analysing acoustical behaviour focusing on diurnal sonar behaviour and bottom-time sonar activity. During bottom-time of 126 and 966 dives, 19626 and 22207 pulses were recorded for the first and second porpoise, respectively. In both recordings over 25% of the bottom-times are completely silent. Long silent bottom-times (max. 124 s) endanger porpoises to entanglement in bottom-set gill-nets.

A third porpoise from a different area gave the longest recording (61 h). The data shows complex sonar behaviour with possible communication. This porpoise was seen swimming with other individuals close by. Recorded pulses during diving show a well defined diurnal pattern with high sonar activity during night hours and low sonar use during day light hours. This individual might supplement during the day its echolocation by vision and is more dependent on sonar clicks during night.

En akustisk sender sættes for første gang på en hvidnæse-delfin

Marianne H Rasmusen¹, Tomonari Akamatsu², Jonas Teilmann³, Lee A Miller¹ og Gisli Vikingsson⁴

1. Institute of Biology, University of Southern Denmark, Campusvej 55, DK-5230 Odense M, Denmark; mhr@biology.sdu.dk

2. National Research Institute of Fisheries Engineering, Ebikai, Hasaki, Kashima, Ibaraki, 314-0421, Japan

3. National Environmental Research Institute, Department of Arctic Environment, Frederiksborgvej 399, DK-4000 Roskilde, Denmark

4. The Marine Research Institute, Skúlagata 4, 121 Reykjavik, Island.

Formålet med projektet var at undersøge, hvordan delfiner i naturen bruger deres ekkolokalisering. Til det formål satte vi en akustisk sender udviklet af Tom Akamatsu på en hvidnæse-delfin. Det er således muligt at korrelere dykkeprofilen med de akustiske data. Delfinen blev fanget d. 2. august 2006 i Faxaflói Bugten ved Island og senderen sat på ved Gardur. Senderen sad på i 13 timer og 40 minutter og blev fundet igen d. 3. august 2006. Resultaterne blev analyseret ved hjælp af softwareprogrammet IGOR. Resultaterne viser, at delfinen dykkede ned til mellem 4-45 meter (n=160). Den tilbragte mellem 2 og 78 sekunder (bundtiden) ved maksimal dybde (85 % af den maksimale dybde). Den udsendte altid pulser under dykkene mellem 1-4051 (under bundtiden), dette svarer til mellem 0,1 – 451 pulser/sekund. Vi registrerede 37 mulige fourageringssekvenser. En fourageringssekvens er defineret som en klik-sekvens startende med høje pulsintervaller og faldende til meget korte pulsintervaller mellem 3-5 ms. Derudover registrerede vi, hvornår der blev optaget klik fra andre delfiner. Pulsintervallerne var nogen gange korreleret både med afstanden til havoverfladen samt til bunden. Som konklusion er den akustiske adfærd samt, hvordan klik-intervaller varierer for mulige fourageringssekvenser, for første gang blevet beskrevet for en hvidnæse-delfin.

Video documentation of the hoop netting, EEG hearing studies and tagging (acoustic and satellite) of white-beaked dolphins, *Lagenorhynchus albirostris*, in coastal Icelandic waters

Katja Vinding Petersen¹, Lee A Miller² and Henrik Egede-Lassen³

1. Centre for Science Education, The University of Copenhagen, Universitetsparken 15, DK-2100 København Ø, Denmark; katjavn@gmail.com

2. Institute of Biology, University of Southern, Campusvej 55, DK-5230 Odense M, Denmark

3. Zoomedia, Furesøbakken 4, DK-2830 Virum, Denmark

The aim of the scientific project was to obtain an audiogram covering a wide frequency range using the evoked potential method with EEG electrodes placed on the skin. We also attached acoustic as well as satellite tags on same animals before released. The video shows the methods of capture and handling of the animal, the EEG methods and tagging methods. Some results are presented elsewhere at the conference. Other participants of the scientific project were: Paul Nachtigall, Aran Mooney, Kristen Taylor, Tomonari Akamatsu, Meike Linnenschmidt, Marianne Rasmussen, Gisli Vikingsson and Jonas Teilmann. Length of the video is 10 minutes.

Sæler og hvaler på danske stenalderboplader

Inge B Enghoff

Zoologisk Museum, Københavns Universitet, Universitetsparken 15, 2100 København Ø, Danmark

I køkkenmøddinger fra stenalderen kan man finde masser af knogler, hvis de rette forhold for bevaring har været til stede. Knoglerne ligger bevaret som et levn efter menneskenes aktiviteter. Analyser af knoglematerialer kan derfor danne basis for tolkninger af f.eks. jagt og fiskeri fra bopladerne samt fortælle hvilke dyr, der levede i Danmark på dette tidspunkt.

I foredraget vil der blive vist resultater fra danske stenalderboplader, som er med i projektet "Regionalitet og biotopudnyttelse i dansk Ertebølle og tilgrænsende perioder", finansieret af Statens Humanistiske Forskningsråd og Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation (Ertebøllekultur: 5.400-3.950 f.Kr.). Der vil især blive fokuseret på udnyttelse af sæler og hvaler.

Sæler og marsvins reaktion på Havmølleparker

Jonas Teilmann¹, Jakob Tougaard¹, Jacob Carstensen¹, Rune Dietz¹ og Svend Tougaard²

1. Danmarks Miljøundersøgelser, Frederiksborgvej 399, 4000 Roskilde, Danmark
2. Fiskeri- og Søfartsmuseet, Tarpbagevej 2, 6710 Esbjerg V, Danmark

Effekten på sæler og marsvin fra opførelsen og driften af verdens to største havmølleparker (Horns Rev og Nysted) blev undersøgt i perioden 1999-2006. Sælernes adfærd til havs blev registreret ved hjælp af satellitsendere mens overvågning af sæler på land fandt sted fra et fugleobservationstårn, et fjernstyret kamerasystem og fra månedlige optællinger fra fly. Marsvinenes lyde blev optaget kontinuert med T-PODs udlagt i havmølleparkerne og i referenceområder samt ved visuelle survey fra skib. Det viste sig at både Horns Rev og Nysted havmølleparker er dele af meget større fødesøgningsområder for sæler, og der blev ikke fundet nogle generelle forandringer i deres adfærd til havs. De eneste effekter som blev observeret for sælerne var at der i forbindelse med pæleramninger blev fundet en reduktion i antallet af sæler på land ved Nysted og at sælerne forsvandt fra mølleområdet ved Horns Rev. Undersøgelserne ved Horns Rev Havmøllepark viste en lille reduktion af marsvin i anlægsfasen, men der var ingen sporbar effekt i driftsfasen. Ved Nysted Havmøllepark var der et klart fald i antallet af marsvin i både anlægsfasen og i de første to år af driftsfasen. Ved begge havmølleparker var der tydelige effekter af pæleramning på marsvin i op til 20 km afstand.

Sælovervågning og havvindemølleparker

Svend Tougaard¹, Jakob Tougaard², Jonas Teilmann², Jacob Carstensen² og Rune Dietz²

1. Fiskeri- og Søfartsmuseet, Tarpbagevej 2, 6710 Esbjerg V, Danmark
2. Danmarks Miljøundersøgelser, Frederiksborgvej 399, 4000 Roskilde, Danmark

Miljøprogrammet i forbindelse med opførelsen af havmølleparkerne ved Nysted og Horns Rev blev gennemført i årene 1999-2006. Siden 1978 har sælerne desuden været optalt fra fly i Vadehavet hvert år.

Overvågningen blev gennemført med satellitsendere og dataloggere, der kunne registrere sælernes adfærd til havs. Desuden blev sælerne registreret ved transektsejladserne efter marsvin i Horns Rev-området.

Begge parker viste sig ikke at have nogen effekt på sælernes adfærd. Kun ved ramningerne af pælefundamenterne forsvandt sælerne midlertidigt fra området.

ORDINÆR GENERALFORSAMLING I DANSK HAVPATTEDYRFORENING

Fredag d. 2/3 2007 kl 16:30 i Auditorium B, Biologisk Institut,
Københavns Universitet, Universitetsparken 15, 2100 København
Ø.

Dagsorden

- 1) Valg af dirigent og referent
- 2) Formandens beretning
- 3) Præsentation af revideret årsregnskab og budget for det kommende år
- 3) Beretninger fra arbejdsgrupper
- 4) Fastsættelse af kontingent
- 5) Indkomne forslag; Herunder vedtægtsændringer, foreslået af Bestyrelsen, se Bilag 1.
- 6) Valg af formand
- 7) Valg til bestyrelse, bestyrelsessuppleanter og revisorer, jf. §4 og §9 i vedtægterne
- 8) Evt.

BILAG 1, INDKOMNE FORSLAG:

Bestyrelsen har opdaget at *modus operandi* i forbindelse med valg til bestyrelsen er i uoverensstemmelse med vedtægternes ordlyd. Desuden ønsker formanden at nedlægge sit hverv før tid. Pt. er der ikke taget højde for bestyrelsesmedlemmers fratræden i vedtægterne. For at imødekomme dette, og da vi anser *modus operandi* som mere praktisk end vedtægternes nuværende ordlyd foreslås følgende ændringer i vedtægterne:

§4 Nuværende ordlyd, tekst i kursiv foreslås slettet:

§4 Ordinær generalforsamling

Der afholdes årligt i første kvartal en generalforsamling for foreningens medlemmer. Ved fremmøde af mindst 15% af de øjeblikkelige medlemmer er generalforsamlingen beslutningsdygtig. Enkelte medlemmer kan ikke medbringe mere end fem fuldmagter til afgivelse af stemmer fra fraværende medlemmer.

Generalforsamlingen skal som minimum indeholde følgende punkter:

- 1) Valg af dirigent og referent
- 2) Formandens beretning
- 3) Præsentation af revideret årsregnskab og budget for det kommende år.
- 3) Beretninger fra arbejdsgrupper
- 4) Fastsættelse af kontingent
- 5) Indkomne forslag
- 6) Valg til bestyrelse, bestyrelsessuppleanter og revisorer, jf. §4 og §9
- 7) Evt.

Sekretæren skal sende en indkaldelse til generalforsamlingen til alle medlemmer senest seks uger før generalforsamlingen. Denne indkaldelse skal indeholde *nomineringer til bestyrelsen* og en foreløbig dagsorden. Ethvert medlem, der ønsker at foretage yderligere nomineringer eller ønsker andre punkter optaget på dagsordenen skal sende meddelelse herom til sekretæren, der skal have denne i hænde senest fire uger før generalforsamlingen. En endelig dagsorden med bilag om eventuelt indkomne forslag og nomineringer sendes hvis nye forslag er indkommet ud; ikke senere end to uger før generalforsamlingen.

§4, foreslået ny ordlyd:

§4 Ordinær generalforsamling

Der afholdes årligt i første kvartal en generalforsamling for foreningens medlemmer. Ved fremmøde af mindst 15% af de øjeblikkelige medlemmer er generalforsamlingen beslutningsdygtig. Enkelte medlemmer kan ikke medbringe mere end fem fuldmagter til afgivelse af stemmer fra fraværende medlemmer.

Generalforsamlingen skal som minimum indeholde følgende punkter:

- 1) Valg af dirigent og referent
- 2) Formandens beretning
- 3) Præsentation af revideret årsregnskab og budget for det kommende år.
- 3) Beretninger fra arbejdsgrupper

- 4) Fastsættelse af kontingent
- 5) Indkomne forslag
- 6) Valg af formand, bestyrelse, bestyrelsessuppleanter og revisorer, jf. §4 og §9
- 7) Evt.

Sekretæren skal sende en indkaldelse til generalforsamlingen til alle medlemmer senest seks uger før generalforsamlingen. Denne indkaldelse skal indeholde en foreløbig dagsorden. Ethvert medlem, der ønsker andre punkter optaget på dagsordenen skal sende meddelelse herom til sekretæren, der skal have denne i hænde senest fire uger før generalforsamlingen. En endelig dagsorden med bilag om eventuelt indkomne forslag og nomineringer udsendes hvis nye forslag er indkommet; ikke senere end to uger før generalforsamlingen.

§6, nuværende ordlyd, tekst i kursiv foreslås ændret:

§6 Bestyrelse

Foreningens arbejde ledes af en bestyrelse, som består af en formand, en næstformand, en sekretær, en kasserer, informationsansvarlig og to medlemmer uden portefølje. Mindst et bestyrelsesmedlem skal være studerende, dvs. indskrevet på en kandidatuddannelse.

1. Ethvert medlem har ret til at nominere medlemmer til formandsposten og bestyrelsesposterne. *Nomineringer fremsendes til bestyrelsen senest 4 uger før generalforsamlingen, der udsender den til alle medlemmer senest 2 uger før generalforsamlingen.*

Formanden vælges separat ved generalforsamlingen og før resten af bestyrelsen. Formanden vælges for 2 år i lige år. Valgt er den kandidat blandt de nominerede, der opnår flest stemmer. Øvrige medlemmer af bestyrelsen vælges ligeledes for 2 år. Tre medlemmer er på valg i lige år, de tre andre i ulige år

Valgene foretages blandt de nominerede kandidater som hemmelig, skriftlig afstemning. Alle fremmødte afgiver *tre* stemmer svarende til antallet af bestyrelsesposter på valg (jf. dog stk. 3). Valgt er de kandidater, der opnår flest af de afgivne stemmer (jf. dog stk. 2 og 3).

Bestyrelsen konstituerer sig selv.

§6, foreslået ny ordlyd, ændringer i kursiv:

§6 Bestyrelse

Foreningens arbejde ledes af en bestyrelse, som består af en formand, en næstformand, en sekretær, en kasserer, informationsansvarlig og to medlemmer uden portefølje. Mindst et bestyrelsesmedlem skal være studerende, dvs. indskrevet på en kandidatuddannelse.

1. Ethvert medlem har ret til at nominere medlemmer til formandsposten og bestyrelsesposterne. *Nomineringer fremsendes til bestyrelsen inden generalforsamlingen, eller fremsættes på generalforsamlingen, umiddelbart inden afstemningen. Såfremt et eller flere bestyrelsesmedlemmer, der ellers ikke er på valg fratræder deres post, er også disse poster på valg. Formanden vælges separat ved generalforsamlingen og før resten af bestyrelsen. Formanden vælges for 2 år. Valgt er den kandidat blandt de nominerede, der opnår flest stemmer. Øvrige medlemmer af bestyrelsen vælges ligeledes for 2 år. Tre medlemmer er på valg i lige år, de tre andre i ulige år*

Valgene foretages blandt de nominerede kandidater som hemmelig, skriftlig afstemning. Alle fremmødte afgiver *et antal* stemmer svarende til antallet af bestyrelsesposter på valg (jf. dog stk. 3). Valgt er de kandidater, der opnår flest af de afgivne stemmer (jf. dog stk. 2 og 3).
Bestyrelsen konstituerer sig selv.